

**Høringsnotat om forslag til forskrift om endringer i forskrift
23. desember 2009 nr. 1842 til mineralloven og forslag til ny
forskrift om kart over underjords- og dagbruddsanlegg**

Innhold

1. Hovedtrekk i forslaget.....	1
2. Spørsmål om utfyllende saksbehandlingsregler for saker om utvinningsrett til statens mineraler.....	1
3. Krav til innhold i søknader om driftskonsesjon	3
3.1 Krav til konsesjon etter tidligere lovgivning	3
3.2 Minerallovens krav om driftskonsesjon	3
3.3 Forslag til bestemmelser om krav til innhold i søknader om driftskonsesjon	3
4. Plikt til rapportering ved avslutning av drift på mineralske ressurser.....	4
4.1 Bakgrunn for forslaget.....	4
4.2 Nærmere om forslaget	5
5. Forslag til endringer i reglene om bergteknisk ansvarlig i forskrift til mineralloven kapittel 3.....	6
5.1 Innledning.....	6
5.2 Forslag til språklige endringer i forskrift til mineralloven § 3-2 og § 3-3.....	7
5.3 Forslag til endringer i kravene til kvalifikasjoner for bergteknisk ansvarlig for dagbrudd.....	7
5.3.1 Bakgrunn	7
5.3.2 Forslag om å unnta mindre brudd fra kravene i § 3-3	8
5.3.3 Forslag om overgangsregler for kravet til bergteknisk ansvarlig for mindre dagbrudd i forskriften § 3-3	9
5.4 Presisering av begrepet dagbruddsanlegg i forskrift til mineralloven §§ 3-2 og 3-3 ..	9
6. Forslag til forskrift om kart over underjords- og dagbruddsanlegg	10
6.1 Bakgrunnen for forslaget	10
6.2 Forslag til ny forskrift om kart over underjords- og dagbruddsanlegg.....	10
6.3 Ansvarlig for utarbeiding og vedlikehold av kartene	11
6.4 Plassering av forskriftsbestemmelsene om kart.....	11
7. Økonomiske og administrative konsekvenser.....	11
7.1 Krav til innhold i søknader om driftskonsesjon.....	11
7.2 Krav til sluttrapport ved nedleggelse av drift på mineralske ressurser.....	12
7.3 Endringer i reglene om bergteknisk ansvarlig.....	12
7.4 Forslag til forskrift om kart over underjords- og dagbruddsanlegg.....	13
8. Merknader til forslag til forskrift om endringer i forskrift til mineralloven	13
Forslag til forskrift om endringer i forskrift til mineralloven	17
Forslag til forskrift om kart over underjords- og dagbruddsanlegg	21

1. Hovedtrekk i forslaget

Lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven) trådte i kraft 1. januar 2010. Samtidig trådte forskrift 23. desember 2009 nr. 1842 til mineralloven i kraft.

Forskrift til mineralloven regulerer en rekke ulike forhold. Den gir regler om blant annet undersøkelser, utvinning og drift, opprydding og sikring, krav til kvalifikasjoner, gebyrer og avgifter og tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. I forbindelse med arbeidet med å få forskriften utarbeidet og vedtatt slik at denne kunne tre i kraft samtidig med mineralloven besluttet Nærings- og handelsdepartementet, i samråd med Direktoratet for mineralforvaltning, å utsette utarbeidelsen av forskriftsbestemmelser på enkelte områder.

Nærings- og handelsdepartementet legger i dette høringsnotatet frem forslag til nye bestemmelser som skal tas inn i forskrift til mineralloven. Dette gjelder bestemmelser om krav til innhold i søknader om driftskonsesjon og krav til rapportering ved avslutning av drift på mineralske ressurser. I tillegg foreslås det endringer i forskriften § 3-3 om krav til kvalifikasjoner for bergteknisk ansvarlig for dagbrudd, samt enkelte språklige endringer i forskriften § 3-2. Forslagene er nærmere omtalt i kapittel 3 til 5.

Departementet fremmer også forslag til nye bestemmelser om kart over underjords- og dagbruddsanlegg. På grunn av reglenes tekniske karakter og at de vil gjelde for få tiltakshavere, foreslår departementet at disse bestemmelsene fastsettes i en egen forskrift. For nærmere omtale av forslaget vises det til kapittel 6.

Departementet har vurdert, men kommet til at det ikke bør gis utfyllende saksbehandlingsregler for saker om utvinningsrett til statens mineraler. Det vises til kapittel 2.

Departementet tar sikte på at endringene i forskrift til mineralloven og ny forskrift om kart over underjords- og dagbruddsanlegg trer i kraft 1. januar 2011.

2. Spørsmål om utfyllende saksbehandlingsregler for saker om utvinningsrett til statens mineraler

Etter mineralloven § 29 fjerde ledd kan departementet gi forskrift om saksbehandlingen i forbindelse med tildeling av utvinningsrett til statens mineraler.

Departementet har vurdert om det er behov for å gi utfyllende saksbehandlingsregler i tilknytning til behandling av søknader av utvinningsrett til statens mineraler. Blant annet har departementet vurdert om det er nødvendig å fastsette bestemmelser i forskriften som gir grunneiere rett til å bli forhåndsvarslet i forkant av tildeling av utvinningsrett. Departementet har også vurdert om det bør gis regler som tilsvare reglene om utmålsforretning i tidligere bergverksloven § 53.

Utmålsforretningen etter bergverksloven § 53 var en offentlig forretning der utmålet ble utmålt og tildelt. Omfanget av rettigheten ble utmålt under forretningen (herav navnet).

Utmålsforretningen som forretning bar preg av slektskap med oppmålingsforretning (tidligere kartforretning) etter matrikkeloven § 33 som danner grunnlaget for matrikulering av fast eiendom.

Hensynet til forsvarlig saksbehandling tilsier etter departementets syn at Direktoratet for mineralforvaltning gis nødvendig tid til å vurdere opplysninger som fremkommer i slike møter eller befaringer før direktoratet fatter vedtak om tildeling av utvinningsrett. Det kan også være nødvendig for direktoratet å innhente nye opplysninger i etterkant av møtet/befaringen, eller forelegge opplysninger som fremkom på møtet/befaringen for andre berørte parter eller myndigheter før et vedtak treffes. Departementet finner det derfor ikke hensiktsmessig med regler om at Direktoratet for mineralforvaltning kan fatte vedtak om utvinningsretter under et møte eller befaring, slik tilfellet var for utmålsforretninger etter bergverksloven.

Forvaltningsloven § 17 fastsetter plikt for forvaltningsorganer til å påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Bestemmelsen innebærer et selvstendig ansvar for forvaltningsorganet til å opplyse saken. Bestemmelsen gir Direktoratet for mineralforvaltning både rett og plikt til å gjennomføre befaring og/eller møte med berørte parter der dette anses nødvendig for å opplyse saken før vedtak om utvinningsrett treffes. Det samme gjelder departementet i en eventuell klageomgang.

Etter departementets vurdering vil regler som gir Direktoratet for mineralforvaltning rett til å innkalle berørte parter til møter eller befaring i forbindelse med behandlingen av søknader om utvinningsrett ikke ha noen selvstendig rettslig betydning ved siden av reglene i forvaltningsloven § 17. Slike regler vil derfor først og fremst ha pedagogisk betydning ved at de gir berørte parter informasjon om mulighetene for innkalling til møte eller befaring. Departementet mener at slik informasjon ikke bør tas inn forskriften, men heller omtales i veiledere og annet informasjonsmateriell om mineralloven og forskrifter til loven.

Når det gjelder spørsmålet om forhåndsvarsel, gir vedtak om utvinningsrett en så direkte rettsvirkning for grunneieren at det er naturlig å anse grunneieren som part i saken som skal forhåndsvarsles etter reglene i forvaltningsloven § 16. Videre følger det som nevnt av forvaltningsloven § 17 at forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Etter departementets vurdering følger det av bestemmelsene i forvaltningsloven at grunneiere som vil bli berørt av en utvinningsrett skal gis anledning til å uttale seg i forkant av et eventuelt vedtak om utvinningsrett. Departementet legger til grunn at de samme hensyn gjør seg gjeldende overfor brukere av grunnen og andre rettighetshavere som kan bli direkte berørt av et vedtak om utvinningsrett, og at også disse skal høres i forkant av vedtaket, jf. forvaltningsloven §§ 16 og 17.

Etter departementets vurdering gir reglene i mineralloven kapittel 6 sammenholdt med de alminnelige saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven et godt grunnlag for å sikre at vedtak som fattes i forbindelse med tildeling av utvinningsrett til statens mineraler er godt forankret. På denne bakgrunn fremmer ikke departementet forslag til ytterligere saksbehandlingsregler for saker om utvinningsrett til statens mineraler.

3. Krav til innhold i søknader om driftskonsesjon

3.1 Krav til konsesjon etter tidligere lovgivning

Etter tidligere minerallovgivning var det kun krav om driftskonsesjon for statens mineraler (de mutbare mineralene). Driftskonsesjon ble gitt etter industrikonsesjonsloven kapittel II. Konsesjon for grunneiers mineraler (de ikke mutbare mineralene) var regulert av tre ulike lover; kalksteinsloven for kalk, kvartsloven for kvarts og den alminnelige konsesjonsloven for rettigheter med en varighet på over ti år til øvrige mineralske ressurser. Felles for konsesjonsordningene for grunneiers mineraler var at dette var konsesjoner for erverv av forekomstene og ikke driftskonsesjoner.

Det utviklet seg etter hvert en praksis der konsesjoner for grunneiers mineraler ble gitt med en rekke vilkår som regulerte driften av virksomhetene. Det var derfor en utbredt misforståelse at også konsesjoner på grunneiers mineraler var driftskonsesjoner.

Konsesjonslovgivningen for grunneiers mineraler ble gitt for å regulere omsetning og erverv av mineralske ressurser. Den enkelte søkers kompetanse og finansielle evne til å ta ut ressursen var ikke en del av vurderingen ved tildeling av konsesjonene. Krav om skikkethet var ofte tatt inn som en del av vilkårene for tildeling av konsesjon, men opplysninger om skikketheten hver enkelt søker måtte ha i forhold til å drive ut forekomsten var ikke en del av vurderingen av om konsesjon skulle gis eller ikke.

3.2 Minerallovens krav om driftskonsesjon

Ved minerallovens ikrafttredelse ble det innført en felles driftskonsesjonsordning for uttak av statens mineraler og grunneiers mineraler i Norge. Mineralloven § 43 stiller krav om at uttak av mineralske ressurser med et totalt uttaksvolum på mer enn 10 000 m³ samt alle uttak av naturstein skal ha driftskonsesjon før drift kan startes. Overgangsbestemmelsene i mineralloven § 69 setter frist for uttak som ikke driver med grunnlag i ervervskonsesjon etter tidligere lovgivning til å søke om driftskonsesjon innen utgangen av 2014.

Mineralloven § 43 erstatter samtlige eldre konsesjonsordninger med én felles driftskonsesjon for alle mineraler. Hensikten med driftskonsesjon er å sikre at de som har til hensikt å drive ut forekomster av mineralske ressurser er skikket til å gjøre dette på en måte som er i samsvar med minerallovens formål, jf. mineralloven § 1. Det følger av bestemmelsen at mineralressursene skal utnyttes på en samfunnsmessig forsvarlig måte i samsvar med prinsippet om bærekraftig utvikling.

3.3 Forslag til bestemmelser om krav til innhold i søknader om driftskonsesjon

Etter mineralloven § 43 femte ledd bokstav a kan departementet gi forskrifter om driftskonsesjon og unntak fra krav om driftskonsesjon.

Drift på mineralske ressurser er ofte komplisert. Dersom brytningen ikke skjer etter bergteknisk forsvarlige prinsipper, kan store deler av forekomsten ødelegges for videre brytning. Forekomsten kan også forurenses av overdekningsmasser, bygges ned slik at det vil være uøkonomisk å ta ut de resterende deler av forekomsten, forekomstene kan drives ut på en slik måte at det skapes unødige ulemper for naboer og lokalsamfunnet, og driften kan skje slik at forekomsten ligger igjen som en forurensingskilde for ettertiden.

For å sikre en forsvarlig drift er det derfor viktig at samfunnet sørger for at driften på mineralske ressurser foretas av selskaper og personer med nødvendig kompetanse. Drift på mineralske ressurser er ofte kapitalintensiv. Mangel på kapital har ved flere anledninger ført til at uferdige anlegg og driftsområder har blitt etterlatt med de problemene dette medfører. Det er derfor viktig å sikre at de selskapene og personene som skal drive ut forekomstene har tilstrekkelig økonomi til å gjennomføre prosjektene.

Kravet om driftskonsesjon skal sikre at driften skjer på en forsvarlig måte. Ved vurderingen av om driftskonsesjon skal gis, skal det legges vekt på om søker er skikket til å utvinne forekomsten, jf. mineralloven § 43 andre ledd. I forarbeidene til mineralloven er det lagt til grunn at begrepet ”skikket” innebærer at det skal *”legges vekt på om prosjektet fremstår som gjennomførbart økonomisk, om det legges opp til en bergfaglig forsvarlig drift og om søker har tilstrekkelig kompetanse for drift av forekomsten”*, jf. Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) side 145. Det fremgår også av proposisjonen side 145 at det skal legges vekt på formålsbestemmelsene i mineralloven og hensynene angitt i mineralloven § 2, herunder hensyn til miljøet.

Dette forutsetter at tiltakshaver som søker om driftskonsesjon sender inn opplysninger og dokumentasjon om blant annet hvordan forekomsten planlegges brutt, om tiltakshavers tekniske kompetanse og om det økonomiske grunnlaget for driften. På denne bakgrunn foreslår departementet en ny bestemmelse i forskrift til mineralloven om krav til innhold i søknader om driftskonsesjon. Det vises til forslaget til ny § 1-8.

Forslaget til bestemmelser om krav til innhold i søknader om driftskonsesjon har tre formål. Det skal lette søknadsprosessen for tiltakshavere gjennom å gi rammer og veiledning om innholdet i søknaden om driftskonsesjon. Videre skal det sikre at relevante hensyn som skal ligge til grunn for vedtaket om driftskonsesjon blir tilstrekkelig belyst. Det skal også hindre at saksbehandlingen av driftskonsesjoner blir unødig komplisert og langdryg på grunn av mangelfulle søknader.

Forslaget til bestemmelser om krav til innhold i søknader om driftskonsesjon er nærmere omtalt i spesialmerknadene i kapittel 9.

4. Plikt til rapportering ved avslutning av drift på mineralske ressurser

4.1 Bakgrunn for forslaget

Mineralloven § 46 gir departementet hjemmel til å gi forskrift om plikt til å sende inn driftsrapport til Direktoratet for mineralforvaltning og om rapportens innhold. I forskrift til mineralloven § 1-8 er det gitt bestemmelser om plikt til årlig å sende inn driftsrapport under den løpende driften.

Etter bergverksloven § 53 femte ledd hadde tiltakshaver som hadde drevet uttak på mutbare mineraler (statens mineraler) plikt ved nedleggelse av gruvedriften til å sende inn kopier av kart og rapporter til Bergvesenet som ikke allerede var innsendt i den løpende rapporteringen. Selv om § 53 ikke eksplisitt nevner kjerneprøver ble dette som regel avlevert i forbindelse med nedleggelse av driften. For de ikke mutbare mineralene (grunneiers mineraler) var det ikke tilsvarende regelverk, og den geologiske informasjonen som var samlet opp om området gikk ofte tapt ved endelig nedleggelse av driften.

Direktoratet for mineralforvaltning har tidligere bedt departementet vurdere om det bør innføres en plikt til å sende inn en sluttrapport etter avslutning av gruvedriften. I høringen av forslaget til gjeldende forskrift til mineralloven høsten 2009, ba departementet høringsinstansene om synspunkter på om det bør innføres en slik plikt. Dette gjelder både behovet for å innføre en ny plikt og innretningen av den. Vi viser til departementets høringsbrev og høringsnotat av 14. september 2009. Det fremgår av høringsnotatet punkt 4.2:

”Etter Bergvesenets syn vil opplysninger om geologien ved nedlagte gruver bidra til å øke kunnskapsnivået i forvaltningen om dette området. Når det gjelder en eventuell ny drift på et senere tidspunkt kan det anføres at behovet er lite dersom forekomsten er utdrevet. Derimot kan det ha mer for seg når ressursen ikke er uttømt og det senere kan vise seg å bli økonomisk lønnsomt med gjenåpning av gruen. Det er eksempler på at gruver gjenåpnes på grunn av endrede rammebetingelser. Bergvesenet har også trukket frem at informasjonen kan benyttes i forskningsøyemed.”

Norges geologiske undersøkelse, Statskog SF, Norsk Bergindustri og Troms fylkeskommune støttet innføring av en slik plikt. Ingen høringsinstanser var imot forslaget. Høringsuttalelsene er tilgjengelige på departementets nettsider www.nhd.dep.no.

Forslaget har fått støtte fra fagmyndigheter, grunneierinstanser, mineralnæringen og lokale myndigheter. Departementet mener derfor det er behov for å innføre en plikt for tiltakshaver til å sende inn en rapport ved avslutning av gruvedriften.

Uttak av mineralske ressurser legges ned av ulike grunner. Det kan være fordi forekomsten er utdrevet, fordi markedet svikter eller fordi selskapet går konkurs. Ofte kan store deler av forekomsten ligge igjen ubrukt etter nedleggelsen. Verdifulle mineraliseringer finnes ofte i geologiske miljøer som har stor forskningsmessig interesse ut over den ene mineraliseringen som har dannet grunnlaget for driften. Det er derfor viktig at geologisk kunnskap som er samlet opp under driften ikke går tapt ved nedleggelsen. Dette har dessverre skjedd i alt for stor grad ved flere tilfeller.

For å sikre at geologisk kunnskap som er viktig for samfunnet ikke skal gå tapt ved nedleggelse av driften, legger departementet frem forslag til bestemmelser om plikt til å sende inn sluttrapport ved nedleggelse av drift på både statens og grunneiers mineraler. Det vises til forslaget til ny § 1-10 i forskrift til mineralloven.

4.2 Nærmere om forslaget

Den geologiske informasjonen etter uttak av statens mineraler vil det alltid være av interesse å ta vare på. Statens mineraler er metalliske mineraliseringer og vil ligge i områder med større potensiale for fremtidig verdiskaping. Departementet foreslår derfor at alle som har drevet uttak av statens mineraler plikter å sende inn sluttrapport og måldata til Direktoratet for mineralforvaltning ved nedleggelse av driften.

Drift på grunneiers mineraler varierer fra små grusuttak til store uttak av industrimineraler. Det er ikke behov for å pålegge drivere av mindre uttak av alminnelige byggeråstoffer å sende inn full sluttrapport i forbindelse med nedleggelse av driften. På denne bakgrunn foreslås det at Direktoratet for mineralforvaltning gis hjemmel til å pålegge tiltakshavere som har drevet

uttak av grunneiers mineraler å sende inn sluttrapport og måledata. Etter forslaget kan direktoratet bare gi slikt pålegg dersom mineraliseringene er av vesentlig geologisk interesse. På denne måten sikres samfunnets interesser når det gjelder å få tatt vare på informasjon av vesentlig geologisk interesse, samtidig som næringen ikke blir pålagt nye plikter ut over det strengt nødvendige.

Det er ikke bare geologisk informasjon og måledata som kan gå tapt ved nedleggelse av drift på mineralske ressurser. Dessverre har en alt for ofte erfart at viktig geologisk materiale som kjerneprøver har blitt liggende åpne for vær og vind etter nedleggelse. Etter hvert blir det umulig å identifisere hvor kjerneprøvene er boret. Når kjerneprøver ikke lenger kan identifiseres med hensyn til uttakssted, er den geologiske informasjonen som kan hentes ut av dem tapt for alltid.

For å sikre det geologiske prøvematerialet foreslås det også regler om avleveringsplikt for kjerneprøver ved nedleggelse av drift på mineralske ressurser. Kjerneprøvene skal leveres til NGU sitt borkjernelager på Løkken.

Kostnadene for avlevering av sluttrapporter, måledata og prøvemateriale skal etter forslaget dekkes av tiltakshaver. Både for grunneiers og statens mineraler kan dette ses på en motytelse til staten for at tiltakshaver får lov til å drive bruddet. For tiltakshaver som har drevet uttak av statens mineraler kan det i tillegg ses som en motytelse for statens eierskap til mineralene. Hensynet til likhet mellom næringsutøvere tilsier også at både tiltakshavere som driver uttak av grunneiers mineraler og de som driver uttak av statens mineraler bør dekke kostnadene for avlevering av sluttrapporter, måledata og prøvemateriale ved nedleggelse av driften.

Kunnskap om statens og grunneiers mineraler har forretningsmessig betydning for rettighetshavere til ressursene. Kunnskap om grunneiers mineraler kan også ha forretningsmessig betydning for grunneiere. For sluttrapporter, måledata og prøvemateriale om statens mineraler foreslår departementet at dette blir offentlig når utvinningsretten som dannet grunnlaget for sluttrapporten, måledataene og prøvematerialet faller bort. Dette henger sammen med at retten til mineralene faller tilbake til staten når utvinningsretten opphører.

Informasjon i sluttrapporter, måledata og prøvemateriale av grunneiers mineraler er underlagt grunneiers eller rettighetshavers eiendomsrett. Departementet foreslår at dette materialet ikke skal kunne gjøres offentlig tilgjengelig uten etter samtykke fra den som eier retten til materialet. Eierne av prøvematerialet vil ha adgang til kjerneprøvene. Kjerneprøvene som er tatt ut i forbindelse med drift på grunneiers mineraler vil være tilgjengelige for forskning. Offentliggjøring av forskning som identifiserer konkrete områder eller mineraliseringer vil imidlertid bare kunne skje etter samtykke fra grunneieren eller annen rettighetshaver.

5. Forslag til endringer i reglene om bergteknisk ansvarlig i forskrift til mineralloven kapittel 3

5.1 Innledning

Forskrift til mineralloven kapittel 3 gir regler om krav til kvalifikasjoner ved drift av mineralske forekomster. Kapitlet gir regler om plikt til å ha bergteknisk ansvarlig, den

bergtekniske ansvarliges oppgaver og krav til faglige kvalifikasjoner for den som skal inneha stillingen som bergteknisk ansvarlig.

5.2 Forslag til språklige endringer i forskrift til mineralloven § 3-2 og § 3-3

Forskrift til mineralloven §§ 3-2 og 3-3 fastsetter krav til kvalifikasjoner for den som skal være bergteknisk ansvarlig for underjordsanlegg og dagbrudd. Grensen for kvalifikasjonskravene baseres på årlig uttatt masse i tonn. Dette i motsetning til reglene om driftskonsesjon i mineralloven § 43 som bruker kubikkmeter (m^3) som faktor.

Hensynet til et enhetlig regelverk tilsier etter departementets syn at samme faktor brukes i både mineralloven og i forskrift til mineralloven. Departementet foreslår derfor at kubikkmeter (m^3) brukes som faktor også i forskrift til mineralloven §§ 3-2 og 3-3.

Etter samråd med Direktoratet for mineralforvaltning foreslår departementet at grensen på en million tonn masse i forskrift til mineralloven §§ 3-2 første ledd og 3-3 første ledd endres til 500 000 m^3 masse.

Departementet foreslår også at uttrykket ”bergfangst” i forskrift til mineralloven §§ 3-2 første ledd og 3-3 første ledd endres til ”samlet uttak” i samsvar med ordlyden i mineralloven § 43 om driftskonsesjon.

5.3 Forslag til endringer i kravene til kvalifikasjoner for bergteknisk ansvarlig for dagbrudd

5.3.1 Bakgrunn

Forskrift til mineralloven kapittel 3 viderefører i all hovedsak bestemmelsene i forskrift 27. april 2009 nr. 451 om krav til kompetanse ved drift av mineralske forekomster (heretter kompetanseforskriften).

En viktig endring som ikke uten videre går frem av kapittel 3 i forskrift til mineralloven kom som en følge av vedtakelsen av ny minerallov. Den tidligere kompetanseforskriften gjaldt for brudd som hadde konsesjon etter industrikonsesjonsloven, kalksteinsloven, kvartsloven og den alminnelige konsesjonsloven. Kompetanseforskriften gjaldt imidlertid ikke for brudd som ikke hadde konsesjon etter en av disse lovene. Det var flere hundre brudd som ikke hadde konsesjon etter en av de ovennevnte lovene.

I motsetning til den tidligere kompetanseforskriften gjelder bestemmelsene i kapittel 3 i forskrift til mineralloven for samtlige uttak av mineralske ressurser. Virkningen av bestemmelsene i forskrift til mineralloven kapittel 3 er dermed langt mer vidtrekkende enn den tidligere kompetanseforskriften selv om dette ikke fremgår eksplisitt av ordlyden i forskrift til mineralloven.

Bruddene uten konsesjon var uttak som i liten grad var under samfunnsmessig styring. Et av resultatene av manglende samfunnsmessig styring er at disse bruddene gjerne drives med lite formell kompetanse.

Forskrift til mineralloven kapittel 3 ble vedtatt uten overgangsregler. Dette innebærer at samtlige brudd etter 1. januar 2010 enten skal oppfylle forskriftens krav til bergteknisk

ansvarlig, ha godkjent person med annen kompetanse som bergteknisk ansvarlig eller ha fått dispensasjon fra kravet om utdannelsesnivå for bergteknisk ansvarlig. Dette har skapt en lite heldig situasjon fordi det ikke finnes nok fagfolk til at på langt nær alle brudd som omfattes av forskriften kan oppfylle forskriftens krav til formell kompetanse for bergteknisk ansvarlig.

Tilbakemeldinger fra mineralnæringens organisasjoner er entydige og klare på at det ikke er mulig for alle uttak som er i drift å oppfylle forskriftens krav på kort sikt. Det største problemet vil gjelde for den delen av industrien som kommer under forskrift til mineralloven § 3-3, det vil si dagbrudd som tar ut en million tonn masse eller mindre pr. år. Etter § 3-3 skal slike dagbrudd ha en bergteknisk ansvarlig med toårig fagskoleutdanning med fordypning i bergteknikk eller med utdanning fra Statens bergskole (nedlagt i 1994) som stiger.

Kravet til bergteknisk ansvarlig for større dagbruddsanlegg, dvs. brudd som tar ut mer enn 1 million tonn masse pr. år, og underjordsanlegg reguleres av forskrift til mineralloven § 3-2. Slike uttak har i stor grad allerede en bemanning som samsvarer med forskriftens krav. Dersom det skulle være større dagbrudds- eller underjordsanlegg som ikke oppfyller kravene i forskriften § 3-2 vil det være mulig å dekke opp behovet i dagens arbeidsmarked. En annen grunn til ikke å gi overgangsregler for denne gruppen er at så store uttak som dette har en helt annen skadeevne enn mindre brudd.

5.3.2 Forslag om å unnta mindre brudd fra kravene i § 3-3

Direktoratet for mineralforvaltning har, etter samtaler med industrien, reist forslag overfor departementet om at mindre dagbrudd bør unntas fra kravet om fagteknikernivå for bergteknisk ansvarlig. En oversikt over forventet antall bedrifter som må knytte til seg slik fagperson viser at det kan bli svært vanskelig å finne det nødvendige antallet fagpersoner dersom kravet opprettholdes på dagens nivå. Et anslag fra direktoratet, basert på tall innhentet fra innkomne driftsrapporter, viser at det er rundt 600 pukkverk, natursteinsuttak og uttak av industrimineraler som er omfattet av kravet i forskrift til mineralloven § 3-3, det vil si brudd som tar ut en million tonn masse eller mindre pr. år. Av disse er det om lag 300 brudd som bryter mindre enn 15 000 m³ masse pr. år.

Dersom man unntar brudd som tar ut mindre enn 15 000 m³ masse pr år, vil om lag 300 brudd måtte oppfylle kravene i forskriften § 3-3. Av disse 300 bruddene, vil en stor del allerede oppfylle kravene i § 3-3. En rekke selskaper driver flere brudd hvor en person kan stå som bergteknisk ansvarlig for flere brudd. Dersom man innfører en nedre grense på 15 000 m³ totalt uttatt masse pr. år i § 3-3 første ledd vil man stå igjen med anslagsvis hundre dagbruddsanlegg som på en eller annen måte må bringe sitt forhold til § 3-3 i orden.

Noe av problemet med manglende fagkompetanse kan i dag avhjelpes med dispensasjoner gitt med hjemmel i forskrift til mineralloven § 3-4. Bestemmelsen gir Direktoratet for mineralforvaltning hjemmel til å dispensere fra kravet om at bergteknisk ansvarlig skal ha utdanning som fagtekniker for mindre og ukompliserte brudd.

Ulempen med nåværende system er at et stort flertall av mindre dagbrudd må sende inn en dispensasjonssøknad som må behandles av Direktoratet for mineralforvaltning. Dette fører til en økt belastning på mineralaktørene og en økt arbeidsbyrde for direktoratet. I tillegg er det uheldig om dispensasjonshjemmelen i § 3-4, som skal være et unntak, må brukes i så stor utstrekning at det fremstår som hovedregelen.

Med bakgrunn i dette foreslår departementet at dagbrudd som tar ut mindre enn 15 000 m³ masse pr. år unntas fra kravet om at bergteknisk ansvarlig skal ha utdanning på fagteknikernivå.

Departementet vil understreke at mindre uttak fortsatt vil ha plikt til å ha en bergteknisk ansvarlig, jf. forskrift til mineralloven § 3-1. De vil også være underlagt samfunnsmessig kontroll. Departementet viser til at mindre brudd fortsatt må drives etter godkjent driftsplan og de vil være underlagt direktoratets tilsyn og kontroll. Dersom fjellet er spesielt oppsprukket og komplisert, kan likevel også mindre dagbrudd stilles overfor store bergtekniske utfordringer. For slike brudd kan det være behov for en bergteknisk ansvarlig med nødvendige faglige kvalifikasjoner. Departementet foreslår derfor at Direktoratet for mineralforvaltning gis hjemmel til å fatte vedtak om at bergteknisk ansvarlig for dagbrudd som tar ut mindre enn 15 000 m³ masse pr. år skal oppfylle kvalifikasjonskravene til bergteknisk ansvarlig i § 3-2 første og andre ledd. Direktoratet for mineralforvaltning kan føre kontroll med om det er behov for slikt vedtak i forbindelse med direktoratets vurdering av søknader om driftskonsesjon etter mineralloven § 43, i forbindelse med mottatt melding om uttak etter mineralloven § 42 eller i forbindelse med direktoratets gjennomgang av driftsplan for uttaket. Det vises til at uttak som er konsesjonspliktige etter mineralloven § 43 skal sende inn driftsplan til direktoratet, mens direktoratet kan pålegge meldepliktige uttak å utarbeide driftsplan i særlige tilfeller, jf. mineralloven § 42 andre ledd.

5.3.3 Forslag om overgangsregler for kravet til bergteknisk ansvarlig for mindre dagbrudd i forskriften § 3-3

Mineralloven § 69 fastsetter overgangsregler for igangværende uttak. Uttak som ikke driver med grunnlag i konsesjon etter tidligere lovgivning må søke om driftskonsesjon innen utgangen av 2014. Kravet om bergteknisk ansvarlig er ikke knyttet til kravet om driftskonsesjon. Det er et selvstendig krav som er gjort gjeldende fra 1. januar 2010.

Departementet ønsker ikke å gi en generell utsettelse for virksomhetene til å oppfylle kravet til bergteknisk ansvarlig. Noen brudd vil stå overfor store utfordringer av bergteknisk karakter, mens en del brudd vil stå overfor større utfordringer enn normalt på grunn av plasseringen i forhold til nabolag.

Forskriften § 3-3 vil etter forslaget beskrevet i punkt 5.3.2 gjelde for dagbrudd med et samlet årlig uttak mellom 15 000 m³ og 500 000 m³ masse. De største bruddene med årlig uttak på bortimot 500 000 m³ masse er store uttak som bør drives med tilstrekkelig bergfaglig kompetanse. Departementet foreslår derfor en mer fleksibel ordning hvor Direktoratet for mineralforvaltning gis hjemmel til å gi utsettelse fra kravet om utdanning for bergteknisk ansvarlig i inntil fem år fra minerallovens ikrafttredelse, dvs. frem til 1. januar 2015. For å sikre at nødvendige hensyn blir ivaretatt, kan direktoratet sette vilkår for slik utsettelse. En søknad om utsettelse kan gjerne behandles parallelt med behandlingen av driftsplanen for uttaket.

5.4 Presisering av begrepet dagbruddsanlegg i forskrift til mineralloven §§ 3-2 og 3-3

Etter at mineralloven ble vedtatt har det kommet en rekke spørsmål fra mineralnæringen om hvorvidt begrepet dagbruddsanlegg i §§ 3-2 og 3-3 også omfatter grusuttak.

Dagbruddsanlegg, slik det brukes i bergverksbransjen, omfatter etter departementets oppfatning ikke grusuttak. Departementet finner ikke grunn til å klargjøre dette i forskriften, da ordlyden i forskriften etter departementets syn er dekkende. Departementet, i samarbeid med Direktoratet for mineralforvaltning, vil imidlertid presisere dette nærmere i informasjonsmateriell om mineralloven og forskrift til mineralloven. Herunder vil departementet omtale dette i den kommende veilederen til mineralloven.

6. Forslag til forskrift om kart over underjords- og dagbruddsanlegg

6.1 Bakgrunnen for forslaget

Informasjon som er igjen etter nedlagte underjordsanlegg (gruver) er viktig av flere grunner. Hus som bygges over gamle bergrom kan oppleve at grunnen under huset raser med potensielle alvorlige konsekvenser for både liv og eiendom. Vi har hatt tilfeller av dette i Norge senest i 2007. Et godt kartverk er nødvendig for at plan- og bygningsmyndighetene skal kunne vite hvilke områder som ikke lenger egner seg som byggegrunn. Videre er det slik at deler av et underjordsanlegg kan være ustabile og farlige å ferdes i. Det er viktig for sikkerheten til de som skal ferdes i gruverommene at slike områder er godt avmerket. Et annet moment er at gjenstående deler av forekomsten senere kan danne grunnlaget for ny drift. For at den nye driften skal være optimal er det viktig at det finnes god oversikt over den tidligere driften. Et godt kartverk er avgjørende for at drift av en mineralsk ressurs skal kunne være optimal og nødvendig for å kunne planlegge den videre driften. Ved flere anledninger har brudd drevet ut over de grenser som er satt for driften i planverk og grunneieravtaler. Et godt kartverk kan bidra til å forhindre dette.

Moderne innmålingsmetoder har gjort gruvemåling langt enklere enn tidligere. Å måle inn og få tegnet ut godt lesbare og forståelige kart er på langt nær så krevende som det var for bare et tiår tilbake. Dette reflekteres i forskriften som sammenlignet med tidligere forskrifter legger mindre vekt på metodikk. Ikke desto mindre er det viktig med et enhetlig og godt forståelig kartverk, og en viktig målsetning med kartforskriften er å bidra til dette.

6.2 Forslag til ny forskrift om kart over underjords- og dagbruddsanlegg

Etter mineralloven § 43 fjerde ledd kan departementet gi forskrifter om driftskonsesjon og unntak fra krav om driftskonsesjon og krav til faglige kvalifikasjoner hos personell som forestår drift av mineralforekomster etter denne lov. Etter mineralloven § 46 kan departementet gi forskrift om plikt til å sende inn driftsrapport til Direktoratet for mineralforvaltning og om rapportens innhold.

Departementet har vurdert i hvilken grad forskriftsbestemmelser om kart skal omfatte alle brudd som driver uttak av mineralske ressurser. Etter innspill fra Direktoratet for mineralforvaltning har departementet kommet til at det ikke er ønskelig at forskriften omfatter samtlige brudd i drift. For det første vil det være stor forskjell på et lite grusuttak og et større dagbrudd som driver på komplekse mineraliseringer. Samfunnets behov for et entydig og nøyaktig kartverk vil være stort for underjordsanlegg og dagbrudd, mens det etter nedlegging og arrondering av grusuttaket vil være svært lite. Det er flere viktige parametere enn bare størrelsen som kan avgjørende for om kravene i forskriften skal gjelde. Kompleksiteten i brytningen og anleggets plassering vil være minst like viktig å ta med i vurderingen. Å avgjøre hvilke brudd som er så store og komplekse at de må følge forskriften er en vanskelig

og skjønnsmessig vurdering. Departementet finner det ikke hensiktsmessig å gi regler med absolutte innslagspunkter, som for eksempel uttakets totale eller årlige størrelse.

Forskriftsforslaget er utformet for å gi regler for store eller komplekse anlegg. På grunn av de forhold som er beskrevet i punkt 6.1 foreslår departementet at forskriften skal gjelde for alle underjordsanlegg, både på statens og grunneiers mineraler. Departementet foreslår videre at forskriften skal gjelde for dagbruddsanlegg på statens mineraler. Forekomster av statens mineraler er ofte langt mer komplekse å bryte enn grunneiers mineraler og det er derfor viktig med et godt kartgrunnlag for dagbruddsanlegg på statens mineraler.

Når det gjelder dagbruddsanlegg og grustak på grunneiers mineraler, vil det i mange tilfeller ikke være nødvendig å følge alle reglene i forskriften for å oppnå en tilfredsstillende kvalitet på kartverket. Departementet foreslår derfor å gi Direktoratet for mineralforvaltning hjemmel til å pålegge dagbruddsanlegg og grustak på grunneiers mineraler å følge hele eller deler av forskriften. Dette gir et fleksibelt system som på den ene siden sikrer samfunnets behov for et godt og entydig kartverk, samtidig som man ikke pålegger virksomhetene større byrder enn nødvendig.

6.3 Ansvarlig for utarbeiding og vedlikehold av kartene

Etter tidligere forskrifter til bergverksloven § 12, jf. bergverksloven § 53, var det kun personer med bergingeniøreksamen eller personer med bestått eksamen i gruvemåling fra Statens bergskole som kunne være ansvarlige for kartverket.

Departementet mener det er hensiktsmessig å se utarbeidelse og vedlikehold av kartene i sammenheng med driften for øvrig. Siden bergteknisk ansvarlig har det operative ansvaret for driften, foreslår departementet at bergteknisk ansvarlig også skal ha ansvaret for utarbeiding og vedlikehold av kartene.

6.4 Plassering av forskriftsbestemmelsene om kart

Departementet har vurdert om bestemmelsene om kart over underjords- og dagbruddsanlegg bør tas inn som et eget kapittel i forskrift til mineralloven eller om de bør gis som en egen forskrift.

Forskriftsbestemmelsene vil gjelde for få uttak. I tillegg er reglene svært tekniske. Hensynet til et enkelt og oversiktlig regelverk tilsier etter departementets syn at bestemmelsene fastsettes i en egen forskrift.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

7.1 Krav til innhold i søknader om driftskonsesjon

De administrative og økonomiske konsekvensene av innføringen av driftskonsesjonsordningen er beskrevet i Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) kapittel 17. Departementet antar at forslaget til forskriftsbestemmelser om krav til innhold i søknader om driftskonsesjon ikke vil ha noen økonomiske og administrative konsekvenser ut over det som er beskrevet i forarbeidene til mineralloven, bortsett fra at de klargjør og forenkler søknadsprosessen. Det er en fordel for søkerne. Det legges videre til grunn at slike bestemmelser i seg selv ikke medfører behov for økt bemanning hos Direktoratet for mineralforvaltning.

Etter forslaget stilles det krav til dokumentasjon av kompetanse og det økonomiske grunnlaget for driften. Departementet legger til grunn at slike vurderinger, og dokumentasjon av dette, uansett må utarbeides som en del av vurderingene av om drift skal startes opp eller ikke. Det legges derfor til grunn at de nye kravene til innhold i søknader om driftskonsesjon ikke vil virke belastende for bransjen i nevneverdig grad.

7.2 Krav til sluttrapport ved nedleggelse av drift på mineralske ressurser

Forslaget viderefører kravet om avlevering av geologisk materiale ved nedleggelse av drift på statens mineraler. Nytt i forskriften er at det stilles krav om innlevering av fysisk materiale. Selv om et slikt krav ikke var fastsatt i bergverksloven, så var det fast praksis at dette skjedde. Forskriften vil derfor i liten grad endre situasjonen for de som måtte legge ned driften på forekomster av statens mineraler.

Forslaget om avleveringsplikt for dem som legger ned uttak som er drevet på grunneiers mineraler er nytt. En plikt til å samle sammen materialet og sammenstille dette i en rapport vil utgjøre en kostnad for tiltakshavere. Avleveringen ved nedleggelse skal ta utgangspunkt i eksisterende materiale og eksisterende kunnskap om forekomsten og den lokale geologien. Det er ikke meningen at det skal fremskaffes ny kunnskap. Belastningen for mineralnæringen vurderes derfor ikke å bli særlig stor. Ved at materialet avleveres vil det også bli tatt vare på, noe som klart vil være en fordel for fremtidens mineralnæring og kunne åpne for en positiv næringsutvikling. Materialet vil være tilgjengelig for forskning. Avleveringsplikten ved nedleggelse av drift på grunneiers mineraler vil være avhengig av et vedtak om dette fra Direktoratet for mineralforvaltning, og forutsetter mineraliseringer av vesentlig geologisk interesse. Vedtak om avleveringsplikt vil derfor kun skje i unntakstilfelle.

For Direktoratet for mineralforvaltning og Norges geologiske undersøkelser (NGU) vil en avleveringsplikt medføre en noe økt arbeidsbyrde. Materialet må gjennomgå og eventuelle vedtak om avleveringens omfang må fattes. Det legges opp til at det kun er de viktigste kjerneprøvene som vil bli krevd avlevert. Noen stor kostnad vil dette neppe representere. Departementet legger til grunn at den ekstra arbeidsbyrden som avleveringsplikten representerer ikke vil kreve ytterligere ressurser til de berørte etatene.

7.3 Endringer i reglene om bergteknisk ansvarlig

Slik kvalifikasjonskravene for bergteknisk ansvarlig er stilt i forskrift til mineralloven § 3-2 i dag, vil dagbruddsanlegg som omfattes av bestemmelsen måtte foreta nyansettelser eller søke innleid konsulenthjelp i et arbeidsmarked som ikke vil være i stand til å gi et tilstrekkelig antall kvalifiserte søkere. Dette vil virke lønnsdrivende, og på sikt vil det kunne gi økte kostnader for industrien.

Departementet er kjent med at det pågår et samarbeid mellom Direktoratet for mineralforvaltning, bergverksindustrien og undervisningssektoren for å få økt kompetansen i bransjen. Dette sammen med forslaget til endringer i forskrift til mineralloven § 3-3 vil gi bransjen både tid og mulighet til å møte de økte kravene til faglige kvalifikasjoner for bergteknisk ansvarlige.

Departementet legger til grunn at endringene i forskriften § 3-3 ikke vil ha noen negative økonomiske og administrative virkninger for Direktoratet for mineralforvaltning eller andre

offentlige myndigheter. Direktoratet vil måtte håndtere søknader om utsettelse av kravene i § 3-3, men disse vil trolig komme i stedet for søknader om dispensasjon etter § 3-4. Unntaket fra § 3-3 for mineraluttak som bryter mindre enn 15 000 m³ vil gi en klar effekt i en reduksjon av antallet søknader om dispensasjon etter § 3-4. Unntaket gjelder anslagsvis 300 brudd. Det er grunn til å forvente at en stor andel av disse etter hvert måtte ha søkt om dispensasjon, slik at arbeidsbesparelsen som følger av denne endringen er betydelig.

7.4 Forslag til forskrift om kart over underjords- og dagbruddsanlegg

Forslaget til forskrift om kart over underjords- og dagbruddsanlegg erstatter forskrift 21. desember 2001 nr. 1474 til bergverksloven m.m. § 12 om gruvekart. Nytt i forslaget til ny kartforskrift er at forskriften også vil gjelde for underjordsanlegg på grunneiers mineraler, i tillegg til at den kan gjøres gjeldende for dagbruddsanlegg og grustak på grunneiers mineraler ved enkeltvedtak. Forskrift til bergverksloven § 12 gjaldt derimot kun for uttak av statens mineraler (de mutbare mineralene).

Departementet antar at forslaget til forskrift om kart over underjords- og dagbruddsanlegg i liten grad vil gi økte kostnader og arbeidsbyrde for industrien. Departementet viser til at det også tidligere ble stilt krav til kvalitet på kart og oppmåling for uttak av grunneiers mineraler. Dette ble stilt som krav til driftsplan. Krav om driftsplan var et vanlig vilkår i konsesjoner eller det ble gitt i reguleringsbestemmelsene i en reguleringsplanen.

Arbeidsbyrden til Direktoratet for mineralforvaltning vil øke noe som følge av at flere brudd vil omfattes av forskriftens krav, og ikke som følge av strengere krav i forskriften.

Som det fremgår av Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) side 127 kan det bli behov for en økt bemanning hos Direktoratet for mineralforvaltning hvis det viser seg at etaten ikke kan løse arbeidsoppgavene ved omprioriteringer av egne ressurser eller dersom etaten på annen måte trenger å styrke sin kompetanse. Et eventuelt behov for økt bemanning vil bli håndtert i ordinære budsjettprosesser.

8. Merknader til forslag til forskrift om endringer i forskrift til mineralloven

Til ny § 1-8. Søknad om driftskonsesjon

Første ledd klargjør at søknader om driftskonsesjon skal sendes til Direktoratet for mineralforvaltning og at dette skal skje på skjema fastsatt av direktoratet.

Andre ledd fastsetter nærmere krav til søknadens innhold. Etter *bokstav a* skal søknaden inneholde dokumentasjon på rettighetene som ligger til grunn for driften av forekomsten. For statens mineraler skal søker henvise til den underliggende utvinningsretten eller utmålet. For drift på grunneiers mineraler må avtalen om rett til uttak vedlegges i sin helhet. Dersom grunneier selv søker om driftskonsesjon, skal utskrift av grunnboken for det angjeldende arealet vedlegges.

Etter *bokstav b* skal søknaden inneholde forslag til driftsplan. Driftsplanen skal vise hvordan forekomsten planlegges brutt. Den skal også angi uttaket i de ulike etappene frem til og med

avslutningsplanen for området. En godkjent driftsplan sikrer at driften skjer på en god bergmessig måte samtidig som driften ikke gir større ulemper enn nødvendig. Driftsplanen skal synliggjøre vanskelighetsgraden ved brytningen av hver enkelt forekomst og vil derfor gi et godt og viktig grunnlag for vurderingene av skikkethet som skal ligge til grunn for vurderingen av om driftskonsesjon skal innvilges eller ikke. Kravet om samtidighet ved innsending av søknad om driftskonsesjon og driftsplan er fastsatt i mineralloven § 43. I en overgangsperiode vil en rekke brudd som allerede har godkjent driftsplan ha plikt til å søke om driftskonsesjon. Det er ikke nødvendig å sende inn kopi av driftsplan som allerede er godkjent av Direktoratet for mineralforvaltning (tidligere Bergvesenet).

Etter *bokstav c* skal søknaden inneholde en oversikt over områdets status etter plan- og bygningsloven. Søker skal opplyse om området er regulert til uttaksområde for mineralske ressurser, eventuelt til hvilket formål området er lagt ut til i kommuneplanens arealdel. Dersom området ikke er regulert til uttaksområde for mineralske ressurser, skal det opplyses om området er under regulering.

Bokstav d stiller krav om at søknaden skal gi en oversikt over selskapets tekniske og bergfaglige kompetanse. Det er den totale kompetansen som selskapet har tilgang til som skal vurderes i forhold til kravet om skikkethet i mineralloven § 43. Det er ikke nok å vise til bergteknisk ansvarlig for omsøkte uttak. Dersom tiltakshaver har fast tilgang til kompetanse innenfor konsernet eller samarbeidende selskaper, bør dette dokumenteres og legges frem. Det kan også legges vekt på innleid kompetanse, og det kan derfor være relevant å vise til dette. Som et minimum skal det vises til formell utdanning, avgangsrår og praktisk relevant erfaring. Direktoratet for mineralforvaltning kan kreve dette dokumentert.

Bokstav e stiller krav om dokumentasjon av økonomien i prosjektene. Kravet til skikkethet i mineralloven § 43 omfatter også krav til at prosjektene skal være godt nok økonomisk funderte slik at man unngår tiltak som legges ned i prosjektfasen eller forholdsvis kort tid etter oppstart.

Etter bokstav e *nr. i)* skal søknaden vedlegges en oversikt over nødvendige investeringer i maskiner og utstyr. Det er ikke uvanlig i bransjen at deler av utstyret leies inn eller at deler av arbeidsoperasjonene settes bort til underentreprenører som da må holde maskinparken for sin del av operasjonen. I slike tilfeller skal dokumentasjon for bruk av innleide tjenester eller leiekontrakter for maskinelt utstyr legges ved søknaden.

Etter bokstav e *nr. ii)* skal det gis et overslag over investeringer som er nødvendig for å kunne åpne massetaket.

Dersom det legges til grunn et prisnivå som må kunne antas å ligge over den normale markedsprisen, bør denne dokumenteres med en leveranseavtale, jf. bokstav e *nr. iii)*.

Forskriften er utformet som en felles forskrift for alle typer og størrelser av bergverk. Forskjellen mellom et større gruveprosjekt som skal bryte ut større mengder metallholdig sulfidmalm under jord og et mindre grusuttak er svært stor. Det er tatt høyde for dette i utformingen av regelverket for tildeling av driftskonsesjon. Vurderingen av skikkethet skal ta utgangspunkt i tiltakets størrelse og kompleksitet. Det samme forholdet gjør seg gjeldende når det gjelder innholdet i søknaden om driftskonsesjon. Større og komplekse tiltak må

dokumentere skikketheten i forhold til minerallovens § 43 i større grad enn mindre ukompliserte brudd. Bestemmelsen i *fjerde ledd bokstav e nr. iv)* gir Direktoratet for mineralforvaltning hjemmel til å kreve at tiltakshaver for større uttak fremlegger en grundigere dokumentasjon av den forventede økonomien i prosjektet. I slike tilfeller vil det kunne være naturlig å kreve en prosjektanalyse bestående av overslag over kostnader og inntekter fremstilt som diskonterte kontantstrømsanalyser, herunder en vurdering av følsomheten for de viktigste forutsetningene for prosjektanalysen.

Etter overgangsreglene vil flere tiltak som allerede er i drift måtte søke om driftskonsesjon. I slike tilfeller vil årsregnskapene for de siste to årene gi en tilstrekkelig dokumentasjon av det økonomiske grunnlaget for driften, jf. *bokstav e nr. v)*.

Til ny § 1-10. Rapportering ved nedleggelse av drift på mineralske ressurser

Første ledd fastsetter hvem som har plikt til å rapportere ved nedleggelse av drift på mineralske forekomster. Bestemmelsen skiller mellom nedleggelse av drift på grunneiers mineraler og statens mineraler. Etter *første punktum* plikter tiltakshaver som har drevet uttak av statens mineraler å sende inn sluttrapport fra driften, måledata og prøvemateriale til Direktoratet for mineralforvaltning når driften legges ned. Etter *annet punktum* kan Direktoratet for mineralforvaltning ved enkeltvedtak pålegge tiltakshaver som legger ned uttak av grunneiers mineraler å sende inn sluttrapport, måledata og prøvemateriale etter reglene i § 1-10, dersom uttaket har mineraliseringer av vesentlig geologisk interesse.

Forskriften omfatter alle uttak, fra små uttak av grus til store uttak av statens mineraler. Det vil derfor naturlig nok variere i hvilken grad det er gjennomført undersøkelsesarbeider og kartlegging i forbindelse med driften. Tiltakshavere pålegges selvfølgelig ikke å rapportere og sende inn fysisk materiale ut over de undersøkelsene som faktisk er foretatt. Det er en sammenstilling av- og oversendelse av eksisterende materiale som kreves. Dette følger av ordlyden i § 1-10 *andre ledd* om at sluttrapport, måledata og prøvemateriale ”skal, i den grad slike undersøkelser er foretatt, bestå av.”

For øvrige merknader til forslaget til ny § 1-10 vises det til kapittel 4.2.

Til endringene i § 3-2 første ledd. Bergteknisk ansvarlig for underjordsanlegg og større dagbrudd

Forslaget omfatter to språklige endringer. Uttrykket ”bergfangst” endres til ”samlet uttak”. Videre endres faktoren tonn masse til kubikkmeter (m³) masse. Endringene er gjort for å få samsvar mellom forskriften § 3-2 og mineralloven § 4-3. Forslaget innebærer ingen materielle endringer i forskriften § 3-2.

Til endringene i § 3-3. Bergteknisk ansvarlig for dagbrudd

Det gjøres to språklige endringer i *første ledd*. Uttrykket ”bergfangst” endres til ”samlet uttak”. Videre endres faktoren tonn masse til kubikkmeter (m³) masse. Endringene er gjort for å få samsvar mellom forskriften § 3-2 og mineralloven § 4-3. Forslaget innebærer ingen materielle endringer i forskriften § 3-2.

Videre innføres en nedre grense for kvalifikasjonskravene i § 3-2. Kvalifikasjonskravene for bergteknisk ansvarlig i § 3-2 første ledd vil gjelde for dagbruddsanlegg med et årlig uttak på mellom 15 000 m³ og 500 000 m³ masse. Bergteknisk ansvarlige for dagbruddsanlegg som tar ut mindre masse enn dette trenger bare å oppfylle kvalifikasjonskravene i § 3-2 første og andre ledd dersom Direktoratet for mineralforvaltning gir pålegg om dette, jf. forslaget til § 3-2 *nytt tredje ledd*.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

Forslaget til *nytt femte ledd* åpner for at Direktoratet for mineralforvaltning ved enkeltvedtak kan gi utsettelse på kravet til faglige kvalifikasjoner etter § 3-2 første og andre ledd. Utsettelse kan bare gis frem til 1. januar 2015.

Forslag til forskrift om endringer i forskrift til mineralloven

Forskrift om endringer i forskrift til mineralloven

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og handelsdepartementet [**] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven) § 43 og § 46.

I

I forskrift 23. desember 2009 nr. 1842 til mineralloven gjøres følgende endringer:

Ny § 1-8 skal lyde:

§ 1-8 Søknad om driftskonsesjon

Søknad om driftskonsesjon skal skje på fastlagt skjema og sendes til Direktoratet for mineralforvaltning.

Søknaden skal inneholde

- a) dokumentasjon av utvinningsrett på området. For søknad som gjelder statens mineraler skal det henvises til tildelt utvinningsrett etter mineralloven eller utmål etter bergverksloven. For søknad som gjelder grunneiers mineraler skal avtale med grunneier eller annen rettighetshaver vedlegges.*
- b) forslag til driftsplan. Forslaget skal være i samsvar med kravene i Direktoratets veileder for utarbeidelse av driftsplan. Dersom tiltaket allerede har fått godkjent driftsplan, skal det vises til denne.*
- c) opplysning om tiltakets status etter lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven). Det skal fremgå hvilket formål området er lagt ut til i kommuneplanens arealdel. Det skal videre fremgå om tiltaket er omfattet av en reguleringsplan eller om området er under regulering til formålet.*
- d) en redegjørelse for den kompetanse selskapet har tilgang til for driften av det planlagte uttaket. Det skal gis en oversikt over selskapets organisasjon med særlig hensyn til teknisk ledelse og bergfaglig- og annen teknisk kompetanse.*
- e) en oversikt over de investeringer som må gjøres ved anlegget, herunder:*
 - i) en oversikt over nødvendige investeringer i utstyr og maskiner, eventuelt oversikt over kostnader ved leie av maskiner og tjenester.*
 - ii) en oversikt over investeringer i tilrettelegging (adkomst, avdekning, lagerområder, bygninger).*
 - iii) en plan for finansieringen av tiltaket, herunder budsjett for de første driftsårene. Budsjettet skal vise markedssituasjonen, prisnivået for produktet eventuelt ledsaget av leveranseavtaler.*
 - iv) Direktoratet for mineralforvaltning kan for større tiltak kreve fremlagt en mer inngående analyse av prosjektet, herunder en oversikt over forventet lønnsomhet og en analyse av de første års kontantstrømmer.*

- v) *For uttak som allerede er i drift, dokumenteres de økonomiske forholdene ved at godkjent årsregnskap for de siste to år vedlegges.*

Ny § 1-10 skal lyde:

§ 1-10 Rapportering ved nedleggelse av drift på mineralske ressurser

Tiltakshaver som har drevet uttak av statens mineraler skal når driften legges ned sende inn sluttrapport fra driften, måledata og prøvemateriale til Direktoratet for mineralforvaltning. Direktoratet for mineralforvaltning kan ved enkeltvedtak pålegge tiltakshaver som legger ned uttak av grunneiers mineraler å sende inn sluttrapport, måledata og prøvemateriale etter reglene i denne paragrafen, dersom uttaket har mineraliseringer av vesentlig geologisk interesse. Direktoratet fastsetter frist for innleveringen.

Sluttrapport, måledata og prøvemateriale skal, i den grad slike undersøkelser er foretatt, bestå av

- a) basismateriale, som for eksempel registreringer fra geofysiske målinger, observasjoner fra geologisk kartlegging og analyseresultater fra geokjemisk prøvetaking.*
- b) geologiske kart*
- c) geofysiske anomalikart*
- d) geokjemiske anomalikart som skal inneholde opplysninger som er nødvendige for å kunne tyde dem*
- e) oversiktskart over undersøkte områder som skal vise områdenes geologi, røskinger, diamantborhull, annen relevant informasjon og stikningsnett for geofysiske undersøkelser*
- f) koordinatfestet borlogg med tilhørende analyser og prøvebeskrivelser og profiler som koordinatfester borhullene. Direktoratet for mineralforvaltning kan, etter samråd med Norges geologiske undersøkelse (NGU), bestemme at et representativt utvalg av borkjerneprøver og prøvemateriale skal leveres til NGU sitt borkjernelager. Kostnadene ved avlevering av borkjerneprøver og prøvemateriale skal dekkes av tiltakshaver.*
- g) rapport med begrunnede konklusjoner på grunnlag av undersøkelsesmaterialet. I den grad slike rapporter er sendt inn på undersøkelsesstadiet kan det vises til disse.*

Alle kart skal følge UTM-systemet med kartdatum EUREF 89 (WGS 84). Direktoratet for mineralforvaltning kan kreve at undersøkelsesrapporter, kart og geofysiske målinger leveres i digitalisert form.

Rapporteringen skal være tilstrekkelig detaljert til at Direktoratet for mineralforvaltning kan foreta en selvstendig vurdering av materialet.

Kostnadene for avlevering av sluttrapporter, måledata og prøvemateriale etter denne paragrafen skal dekkes av tiltakshaver.

Innlevert materiale fra uttak som har vært drevet på statens mineraler kan ikke gjøres offentlig mens tiltakshaver har bergrettigheter i området. Dette gjelder ikke for nye bergrettigheter i et område der rettighetshaver tidligere har innlevert rapport eller materiale for eldre bergrettigheter som senere har falt bort.

Innlevert materiale fra uttak som har vært drevet på grunneiers mineraler kan ikke gjøres offentlig uten tillatelse fra den som eier retten til materialet.

§ 3-2 første ledd endres til å lyde:

§ 3-2. Bergteknisk ansvarlig for underjordsanlegg og større dagbrudd

Bergteknisk ansvarlig for uttak under jord (gruve), eller dagbruddsanlegg med *et samlet* årlig uttak på mer enn 500 000 m³ masse, skal ha eksamen på nivå med master of technology og med spesialisering innenfor drift på mineralske ressurser.

§ 3-3 endres til å lyde:

§ 3-3. Bergteknisk ansvarlig for dagbrudd

Bergteknisk ansvarlig for dagbruddsanlegg med et *samlet* årlig uttak mellom 15 000 m³ og 500 000 m³ masse skal ha toårig fagskoleutdanning med fordypning i bergteknikk. Likestilt er bestått stigereksamen fra Statens bergskole.

Personer med annen teknisk utdanning kan, etter søknad, godkjennes som bergteknisk ansvarlig for dagbrudd etter første ledd første punktum, dersom det kan godtgjøres at utdanningen gir de nødvendige kvalifikasjoner. Ved vurderingen skal det legges vekt på innholdet i utdanningen, relevant etterutdanning samt søkerens praktiske erfaring innenfor bergverksvirksomhet. Det skal videre legges vekt på omfanget, kompleksiteten og risikoen for skade ved det aktuelle dagbruddet. Det kan også legges vekt på om manglende kompetanse på enkelte områder knyttet til driften av dagbruddet vil dekkes ved kjøp av konsulenttjenester.

Direktoratet for mineralforvaltning kan ved enkeltvedtak bestemme at dagbruddsanlegg med et samlet årlig uttak på mindre enn 15 000 m³ masse skal ha bergteknisk ansvarlig som oppfyller kravene til kvalifikasjoner etter første og andre ledd, dersom driften i anlegget fremstår som mer komplisert enn det en kan forvente ut i fra tiltakets størrelse alene.

Direktoratet for mineralforvaltning kan ved enkeltvedtak bestemme at bestemmelsene i § 3-2 skal gjelde for bergteknisk ansvarlig for dagbrudd som nevnt i § 3-3 første ledd, dersom de bergtekniske forholdene på stedet eller brytningen ellers er særlig kompliserte.

Direktoratet for mineralforvaltning kan etter søknad gi utsettelse på kravet til faglige kvalifikasjoner for bergteknisk ansvarlig etter første og andre ledd. Utsettelse kan gis frem til 1. januar 2015. Det kan settes vilkår for utsettelsen.

Nåværende § 1-8 blir ny § 1-9.

II

Endringene trer i kraft 1. januar 2011.

Forslag til forskrift om kart over underjords- og dagbruddsanlegg

Forskrift om kart over underjords- og dagbruddsanlegg

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og handelsdepartementet [**] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven) § 43 og § 46.

§ 1. Virkeområde

Forskriften gjelder for alle uttak av statens mineraler og for underjordsanlegg på grunneiers mineraler. Direktoratet for mineralforvaltning kan ved enkeltvedtak bestemme at reglene i denne forskriften skal gjelde helt eller delvis for dagbruddsanlegg og grustak på grunneiers mineraler.

§ 2. Generelle krav til gruvemåling og gruvekart

Kartene skal ut fra et tilstrekkelig antall snitt og projeksjoner gi et geometrisk og geologisk nøyaktig bilde av samtlige gruverom.

Nærliggende underjordsanlegg eller andre forhold som kan ha betydning for sikker drift i det aktuelle underjordsanlegget skal omfattes av gruvekartene.

Kartmaterialet skal holdes à jour.

Kartmaterialet skal vise alle utførte bergarbeider og i nødvendig grad vise geologiske, tektoniske og bergmekaniske forhold. Driverens eksemplar skal benyttes som underlag for planlegging, oppfølging og dokumentasjon.

Gruvekart skal oppbevares på betryggende måte og være tilgjengelige ved anlegget.

Ved godkjenning av driftsplaner skal ajourførte kart sendes inn til Direktoratet for mineralforvaltning.

§ 2. Driftsplankart

Kartmaterialet skal være utformet på en slik måte at tilsynsmyndigheter kan bruke det i forbindelse med tilsyn ved virksomheten, samt av grunneiere og kommune for kontroll av sine interesser.

§ 3. Sikkerhetskopi

Den som driver uttak av statens mineraler skal sende inn nye innmålinger til Direktoratet for mineralforvaltning slik at det skal være mulig å konstruere nye gruvekart dersom originalene skulle komme bort eller blir ødelagt. Sikkerhetskopier skal sendes inn til Direktoratet for mineralforvaltning i år som ender på 0 og 5, eller når direktoratet krever det.

§ 4. *Sluttkart*

Tiltakshaver skal ved nedleggelse av driften av uttak sende inn sluttkart til Direktoratet for mineralforvaltning. Sluttkart er arkivbestandige eksemplarer av de delene av gruvekartene som er nødvendig for å vise et komplett bilde av gruen.

Sluttkart skal dokumentere forhold som er viktige ved en eventuell gjenoppstart av driften, og for planlegging av annen virksomhet i eller omkring underjordsanlegget.

Med sluttkartene skal det også følge med en fyldig beskrivelse som utfyller sluttkartenes opplysninger.

§ 5. *Borhullskart ved undersøkelser på statens mineraler*

Borhullskart skal opprettes i forbindelse med gjennomførte undersøkelser av mulige forekomster av statens mineraler som har vært foretatt innenfor undersøkelsesområder hvor det ikke er påbegynt gruedrift. Borhullskart skal sendes inn til Direktoratet for mineralforvaltning når undersøkelser avsluttes.

§ 6. *Ansvarlig for utarbeidelse av kartene*

Kart som utarbeides etter denne forskriften skal være godkjent av bergteknisk ansvarlig, jf. forskrift 23. desember 2009 nr. 1842 til mineralloven kapittel 3 og 4, ved uttaket.

§ 7. *Koordinatsystem og måleenheter*

Koordinatsystemet skal være rettvinklet med horisontale x- og y-akser samt vertikal z-akse og skal i utgangspunktet tilknyttes landets offisielle koordinataksesystem i UTM 711 EUREF 89 (WGS 84).

Det kan også opprettes lokale gruenett. En hovedakse skal da legges parallelt malmens hovedstrøkretning. For lokale gruenett bør origo legges slik at alle koordinater innenfor gruveområdet blir positive. Høyder tilpasses landsnettet.

Lengdemål angis i meter (m), flatemål i kvadratmeter (m²) og volummål i kubikkmeter (m³). Vinkelmål innenfor en og samme grue skal være enhetlig. For geodetiske målinger anvendes det centesimale system (en rett vinkel er 100 grader). For borhull og geologiske betegnelser kan det seksagesimale system benyttes (en rett vinkel er 90 grader).

Direktoratet for mineralforvaltning kan gi dispensasjon fra kravet om koordinatsystem for igangværende underjordsanlegg der dette vil medføre uforholdsmessig mye ekstraarbeid.

Nord-pil skal angis på alle horisontalkart.

§ 8. Geodetisk oppmåling

Alle målearbeider (polygondrag og detaljmåling) som utføres for å opprette gruvekart skal utføres med tilstrekkelig nøyaktighet. Oppmålingsarbeidet både over og under jord skal baseres på fastmerker.

For oppmåling i underjordsanlegg skal målenøyaktigheten ligge innenfor det som oppnås ved moderne landmålingsinstrumenter (totalstasjon), mm-nøyaktighet.

Ved GPS-basert innmåling av dagbruddsanlegg skal det benyttes utstyr med basestasjon. Målenøyaktighet ligger innenfor 5 cm eller bedre.

§ 9. Kartformat

Gruvekart skal tegnes ut på arkivbestandig papir. Gruvekart kan også opprettes og lagres i digital form.

Kart skal være i A-format serien (A0,A1,A2 og A3), minste format skal være A3.

Overlapp mellom kartbladene skal være entydig.

Kart fra et og samme underjordsanlegg bør ha samme format.

Nytt kartverk skal legges opp etter standardformatene.

For eldre underjordsanlegg der det byr på uforholdsmessig mye ekstraarbeid å måtte legge om kartverket til annet system, kan Direktoratet for mineralforvaltning gi dispensasjon fra kravet om standardformat.

§ 10. Målestokk

Kartene skal tegnes i følgende målestokker:

Topografisk dagkart: M 1:2.000 eller M 1:5.000

Detaljert dagkart: M 1:500 eller M 1:1.000

Gruve- og dagbruddskart: M 1:500 eller M 1:1.000. Direktoratet kan bestemme at større dagbrudd kan tegne kart i M 1:2.000.

De forskjellige typer kart innenfor en og samme forekomst (f.eks. geologiske kart, sprekkekart, geokjemiske kart osv.) skal ha samme målestokk.

Profilen gjennom hele forekomsten eller deler av den skal ha samme målestokk som kartene de hører sammen med. Kravet gjelder ikke detaljkartverk for intern bruk.

§ 11. *Profiler*

Vertikale profilplan legges slik i forhold til forekomstens lengdeakse (eventuelt malmaksen) at de gir et best mulig bilde av forekomsten og brytningen. Profilplan bør fortrinnsvis følge koordinatsystemets retninger.

§ 12 *Kartbladsbetegnelse*

Hvert kartblad skal påføres nøyaktige referanseopplysninger.

Horisontalbladet gis nummer etter nedre høyre hjørnes koordinater samt nivåangivelse (etasjebetegnelse). Kartet skal likeledes forsynes med dato for når det sist er ajourført.

§ 13 *Kartverkets utførelse*

a) Dagkart

Topografisk dagkart over området skal foruten de vanlige angivelser, vise alle forhold av bergverksmessig interesse, så som gamle gruveåpninger, gråbergstipper, avgangsdeponi med tilhørende infrastruktur og eiendomsgrenser. Kartene skal videre vise eksisterende bergrettigheter, konsesjonsområder og reguleringsgrenser.

Dekningsområdet for det detaljerte dagkartet skal markeres på oversiktskart.

Detaljerte dagkart skal dekke forekomsten og dennes nærmeste omgivelser. Foruten de angivelser som er nevnt for det topografiske dagkart, skal kartet vise de lokale forhold slik som veier, bygninger, telefon- og kraftlinjer mv.

Vertikalprofilers utgående i dagen inntegnes der de rekker opp i dagen i sin målestokk.

b) Driftskart

Horisontalkart skal vise dagbrudd, sjakter, orter, brytningsrom, malmgrenser og de viktigste bergartsgrensene.

Borhull (diamantborhull) med angivelse av referanse (hullnummer) inntegnes. For øvrig inntegnes alt som har interesse for forståelsen av driften i gruva, slik som forkastninger og svakhetssoner med sikringstiltak.

Detaljer og konturer som er av betydning for helhetsinntrykket av området, men som ligger over eller under referanseplanet, inntegnes med de riktige karttegn og strektyper og påføres hvilket nivå (hvilken etasje) de refererer seg til.

Hvorvidt det skal tegnes ett kartblad over hver etasje eller om flere etasjer skal inntegnes på samme blad, bestemmes av krav til oversiktighet og av brytningsmetode. Fortrinnsvis tegnes det kartblad over hver etasje.

Vertikalsnitt skal supplere horisontalkartene og skal ha samme innhold som disse.

Tverrprofiler legges i innbyrdes avstand (delelig med 5) betinget av regulariteten i forekomsten og slik at de gir et godt bilde av variasjonen i mektighet og fall.

I den utstrekning oversiktligheten krever det, kan visse typer informasjoner innlegges på egne kartblad.

§ 14. Karttegn

Kartene skal utføres i overensstemmelse med NS 749 og NS 4200.

I kartverket skal inngå en spesifisert tegnforklaring som også skal omfatte eventuell fargesetting.

Ved komplettering av eldre kart med eldre tegn skal disse fortsatt benyttes, og deres betydning skal klart fremgå av tegnforklaringen.

§ 15. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. januar 2011.